

KUTLU DOĞUM HAFTASI ETKİNLİKLERİ

Son yıllarda 6lkemizde 14-20 Nisan tarihleri arası Kutlu Doğum Haftası olarak kutlanmaktadır. Fakat bu durum, 2008 yılından beri b6yle olup, adı geçen hafta, 2008 yılına kadar 16-22 Nisan veya 20-26 Nisan g6nleri arasında kutlanmaktaydı.

2008 yılından itibaren geçerli olmak 6zere yapılan bu tarih deđiŐikliđinin sebebi, Diyanet İŞleri Başkanlığı tarafından "Bazı kimselerin bu kutlamaları 23 Nisan'a alternatif olarak g6rmeleri" Şeklinde açıklanmıŐtır. Basına da yansıyan açıklamanın ilgili kısmı Ő6yledir:

"Bu haftanın 6nceki yıllarda 20-26, 16-22 Nisan gibi tarihlerde yapılmasının, Milli Bayramımız olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve ocuk Bayramı'na alternatif kutlama olarak g6sterilmesi gibi hiç de doğru olmayan bazı değerlendirmelere yol aması veya b6yle algılanmayı besleyen bazı tedah6llerin bulunduğunun g6r6lmesi 6zerine, BaŐkanlıđımızca etkinliklerin il ve ilçelerde m6lki amirlerin onayı dahilinde, m6ft6lerin baŐkanlık ettiği

komitelerin y6netiminde ve BaŐkanlıđın ilgili genelgelerine uygun olarak 14-20 Nisan tarihleri arasında yapılması ve bu tarihlerin dıŐına taŐınmaması karar altına alınmıŐtır."

Açıklamadan da anlaŐılacađı 6zere Diyanet İŞleri Başkanlığı, kamuoyunda oluŐan/oluŐturulan ve kendi ifadeleri ile "hiç de doğru olmayan bazı değerlendirmeleri" bertaraf etmek için 2008 yılında 14-20 Nisan arasını Kutlu Doğum Haftası olarak ilan etmiş olup o g6nden beri de kutlamalar aynı tarihlerde yapılmaktadır.

Daha da eskilere bakıldığında Kutlu Doğum Haftası'nın, Diyanet İŞleri Başkanlığı tarafından ilk olarak 1989 yılında Kameri Takvim esas alınarak kutlanmaya baŐladıđı

görülmektedir. Hz. Peygamber'in doğumu, 1989 yılına kadar sadece Rebû'l-Evvel ayının 12. gecesinde, yani gelenekte bilinen adıyla Mevlid Kandili'nde kutlanıyordu. 1994 yılından itibaren ise miladî 20 Nisan tarihi esas alınarak birtakım etkinlikler düzenlenmektedir. (Son dönem İslâm âlimlerinden Muhammed Hamidullah, Cahiliye Araplarında carî olan nesî [Arapların bazı amaçlarla ayların yerini değiştirmesi] uygulamasını göz önüne alarak yaptığı hesaplamada Peygamberimizin doğum tarihini miladî **17 Haziran 569** Pazartesi [hicretten önce 53. yılın 12 Rebû'l-Evvel'i] olarak tespit etmiştir. Yani yaygın olarak bilinen şekliyle 20 Nisan 571 değil! Bunu da ilave bir bilgi olarak bir köşeye not edebiliriz.²⁾

Hz. Peygamber'in doğumu için düzenlenen kutlu doğum etkinliklerinin yanı sıra Mevlid Kandili'nde yani kameri takvime göre Rebû'l-Evvel ayının 12. gecesinde ayrı bir kutlama da devam ediyor haliyle. Tabi bu arada Peygamberimiz sallâllâhu aleyhi ve sellem, Ashâb-ı Kirâm, Emeviler ve Abbâsiler dönemlerinde herhangi bir örneğine rastlanmayan Mevlid Kandili'nin ilk defa hicretten yaklaşık üç yüz elli yıl kadar sonra Mısır'da, Şii Fâtîmî Devleti döneminde (Muiz-Lîdinillâh devri, 972-975'li yıllar) kutlanmaya başladığını da hatırlatmak isteriz.³⁾

Görüldüğü gibi Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri Türkiye'de son yıllarda ortaya çıkan, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın başlattığı ve organize ettiği **"sosyal"** bir faaliyettir. Kutlamalara ilk planda bu gözle bakılmasında büyük fayda vardır. Yoksa Kutlu Doğum Haftası, dinen mübarek/kutsal sayılmış ve tavsiye edilmiş bir hafta değildir! Bu hafta hakkında hiçbir ayet veya hadis bulunmamaktadır; diğer haftalarda olmayıp sadece bu haftaya özel herhangi bir ibadet çeşidi de yoktur!

Bunun yanı sıra Peygamberimizin her yıl Rebû'l-Evvel ayının 12. günü geldiğinde kendi doğum gününü kutladığı görülmemiş, duyulmamış, ailesi ve ashâbı da -gerek o, hayatta iken gerekse vefatından sonra- O'nun doğum gününü kutlamamışlar, o güne özel herhangi bir faaliyette bulunmamışlardır. Hulefâ-i Râşidîn ve Tâbiîn dönemlerinde de bu şekilde bir kutlama örneğine rastlanmamıştır. Yukarıda da değinildiği gibi Hz. Peygamber'in doğum günü kutlamalarının ortaya çıkış tarihi, hicretten yaklaşık 350 yıl kadar sonrasına denk gelmektedir.

KUTLAMALAR BİD'AT MI?

Kutlu Doğum Haftası yaklaştıkça bu etkinlikleri nasıl değerlendirdiğimizi soran dostlarımız var. Bu konuda esas merak ettikleri ise bu kutlamaların kandil gecelerinde olduğu gibi **"bid'at"** kapsamına girip girmeyeceği. Bununla alakalı olarak şunları söyleyebiliriz:

Öncelikle şunu ifade etmeliyiz ki kandil geceleri ile bu etkinlikler arasında bariz bir fark var. Şöyle ki: Kandiller halk arasında basbayağı dinin bir emri veya tavsiyesi olarak algılanıyor. Bu gecelere özel birtakım ibadetler (namazlar, tesbihler, zikirler) olduğuna inanılıyor. Bizzat Diyanet İşleri Başkanlığı eliyle ve birçok hoca efendi tarafından vaazlarda, hutbelerde, yazılı ve görsel basında kandil gecelerinin önemine dair yayınlar yapılıyor, çeşitli mesajlar veriliyor, bu gecelerde neler yapılması gerektiği maddeler halinde sıralanıyor ve buna dair (olmayan) hadisler rivayet ediliyor! Fakat gördüğümüz kadarıyla Kutlu Doğum Haftası'na henüz böyle dini bir kisve giydirilmiş değil. En azından bu haftaya özel bazı ibadetlerin olduğu söylenmiyor. Hatta takip edebildiğimiz kadarıyla takvimlerde yer alan **"Dini Gün ve Geceler"** listesinde de henüz

bu haftaya yer verilmiş değil. Bu yüzden bu kutlamalara teknik maddada **bid'at** denilemeyeceğini düşünüyoruz. Zira bir şeye bid'at denilebilmesi için bunun

mutlak manada bir yenilik değil; dinin iman veya ibadet alanı ile ilgili bir yenilik olması gerekir. Çünkü bid'at: "Hz. Peygamber döneminde görülmeyip onunla amel edilmeyen, bir benzeri olmayan ve İslâm'dan olmadığı halde sonradan ortaya çıkan; ama ibadet kabul edilen görüş ve amellere" verilen isimdir.⁴⁾ Kutlu Doğum Haftası ise muhtelif konular çerçevesinde düzenlenen konferans, sempozyum, panel, TV programları vs. gibi sosyal etkinliklerden ibarettir. Çeşitli alanlarda düzenlenen konferanslar, sempozyumlar vs. nasıl bid'at kapsamına girmiyorsa bu etkinliklerin de aynı kapsamda değerlendirilmesi ve bid'at olarak görülmemesi gerekir.

Fakat bunları söylerken hiçbir şekilde kaygılanmıyor da değiliz. Zira kandil gecelerinin de ilk başlarda buna benzer amaçlarla ortaya çıkarılmış olabileceği, uzun yıllar geçtikten sonra Kutlu Doğum Haftası'nın da halk nezdinde tıpkı kandil geceleri gibi dinin bir emri veya tavsiyesi olarak algılanabileceği pekâlâ düşünebilir. Eğer

yarın bir gün bu hafta da tıpkı kandil geceleri gibi halk tarafından kutsal kabul edilmeye başlanır ve bu haftaya özel ibadetler ortaya çıkarılırsa o zaman bunun da bid'at kapsamına gireceği noktasında herhangi bir şüphe kalmayacaktır. Tarihî ve ilmî bir sorumluluk olarak bu süreçte bizlere düşen görev; her fırsatta bu haftanın dinin bir emri veya tavsiyesi olmadığını, sadece sosyal etkinliklerden ibaret olduğunu, bu haftaya özel herhangi bir ibadet bulunmadığını söylemek ve hatırlatmaktır. Buna dikkat ettikten sonra Hz. Peygamber'i; onun hayatını, örnekliliğini, davasını ve mücadelesini anlatan çeşitli programlar düzenlemenin dinen herhangi sakıncası yoktur. Aksine, bu tür programların sadece bir haftalık bir zaman dilimine hapsedilmemesi, bütün bir yıla yayılması da son derece faydalı olacaktır.

NELER YAPILMALI?

Yalnız şu gerçeğin de asla göz ardı edilmemesi gerekmektedir: Bu etkinliklerde dikkat edilmesi gereken esas nokta, Hz. Peygamber'in **doğru bir şekilde tanıtılmasıdır**. Fakat Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinde Hz. Peygamber'in hayatı anlatılırken genelde bir aşırıya kaçma eğiliminin mevcut olduğunu üzülerek müşahede ediyoruz. Ve üstelik bu, "Peygamber sevgisi" kılıfıyla örtbas edilmeye çalışılmakta, bu noktada uyarı görevini yapanlar "Peygamber düşmanı!" gibi son derece ağır ve haksız bir etiket ile yaftalanmaktadırlar. Evet, Allah'ı ve Resûlünü sevmek imanımızın bir gereğidir, onlar bize her şeyimizden daha sevimli olmak zorundadırlar.⁵ Fakat dinimiz her şeyde olduğu gibi sevgi konusunda da aşırılık eğilimlerini tasvip etmemiş, aksine kınamıştır. "İnsan sevdiğini yüceltir" mantığı, bir yerde son bulmak zorundadır. Aksi halde bu konuda Müslümanların yaptıklarının Hristiyanların Hz. İsa'ya yaptıklarından herhangi bir farkı kalmayacaktır! Onlar İsa aleyhisselâmı o kadar çok sevdiklerini iddia ettiler ki önce onun insan olmayacağını düşündüler ve ardından Allah'ın oğlu ve sonunda da -hâşâ- tanrı ilan ettiler! Bu yüzden Peygamberimiz aşırı sevgi tezahürleri konusundaki tehlikeyi önceden sezmiş ve ümmetini bu konuda şöyle uyarmıştır:

*"Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı surette methetkileri gibi, sakın sizler de beni methederken aşırı gitmeyiniz. Şüphesiz ki ben sadece bir kulum. Onun için bana (sadece) Allah'ın kulu ve resûlü deyiniz."*⁶

*"Ey insanlar! Allah'tan korkun. Sakın şeytan sizi aldatmasın. Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im. Allah'ın kulu ve resûlüyüm. Allah'a yemin ederim ki beni, Allah'ın bana verdiği makamın üstüne çıkarmanızı sevmiyorum."*⁷

Dolayısıyla Hz. Peygamber'i tanıtırken aşırıya kaçmamak, bizden istediği gibi O'nu, Allah'ın O'na verdiği makamın üstüne çıkarılmamak gerekir. O'nu sevmenin gereği budur.

İçine tek bir harf dahi olsun kul kelamı karışmamış "gerçek bir siyer kitabı" okumak isteyenler mutlaka ama mutlaka Kur'ân-ı Kerim okumak durumundadırlar.

O, **"Şüphesiz sen, pek yüce bir ahlâka sahipsin."**⁸ ilâhî hitabına mazhar olmuş ve en büyük payeyi Allah'a kul ve resûl olarak zaten almıştır. Buradan hareketle bu gibi programlarda O'nun doğumundan, doğumunda meydana geldiği iddia edilen olağanüstü olaylardan vs. değil de -vahiy alması haricinde- O'nun da bizim gibi bir beşer olduğundan, tam da bu yüzden Allah Teâlâ tarafından bizlere örnek (üsve-i hasene)⁹ gösterildiğinden, risâletinden/elçiliğinden ve hayat mücadelesinden bahsetmek daha doğru olacaktır.

Bunun yanı sıra Hz. Peygamber'in siyeri yani hayatı, hayatının her anı, biz Müslümanlar için tabii ki önemlidir ve öğrenilmelidir. Fakat her meselede olduğu gibi bunda da doğru/güvenilir bilgilere ihtiyacımız vardır. Dolayısıyla siyer kitapları konusunda oldukça **dikkatli** ve **seçici** olmak zorundayız. Bu cümlelerden sonra doğal olarak "Peki, hangi siyer kitabını okumalıyız?" sorusu akla geliyor.

SİYER KİTAPLARI

Hangi siyer kitabının okunması gerektiği sorusunun tek bir cevabı yok kanaatimizce. Fakat yine de karşılaştırılmalı okumalar yapmak isteyenler için birkaç siyer kitabı tavsiye edebiliriz. Bunlar sırasıyla şöyle:

1. İbrahim Sarıçam: **Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı** (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları)
2. Mehmet Azimli: **Siyeri Farklı Okumak** (Ankara Okulu Yayınları)
3. İzzet Derveze: **Kur'ân'a Göre Hz. Muhammed'in Hayatı** (Düşün Yayıncılık)

4. Muhammed Hamidullah: İslâm Peygamberi (2 cilt, İrfan Yayınları)

Şunu da unutmamak lazımdır ki bunlar siyer kitaplarıdır, yazarları da bizim gibi insandır. Haliyle hatadan da münezzehtir. Bu kitapların her birinde birtakım yanlışların olması, gayet doğal ve normal karşılanmalı, bu bilinçle okumalar yapılmalıdır. Fakat bunların ötesinde Hz. Peygamber'in bir bütün olarak davasını, mücadelesini her türlü hatadan münezzehtir bir şekilde okumak isteyenlerin yegâne başvuru mercii Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. İçine tek bir harf dahi olsun kul kelamı karışmamış "gerçek bir siyer kitabı" okumak isteyenler mutlaka ama mutlaka Kur'an-ı Kerim okumak durumundadırlar.

Notlar

1. Diyanet'in bu gerekçe ile kutlama programını değiştirdiğine dair açıklamasını okumak için lütfen bkz: <http://yenisafak.com.tr/Gundem/?i=108099>. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın resmi web sitesinde yayımlanmakta olan 28.04.2009 tarihli basın açıklamasında da aynı husus vurgulanmıştır. Bkz: <http://diyanet.gov.tr/tr/icerik/basin-aciklamasi-kutlu-dogum/5835>.
2. Bkz: Muhammad Hamidullah, İslâm Peygamberi, Çev: Salih Tuğ, Yeni Şafak Gazetesi Kültür Armağanı, Ankara, 2003, c: 1, s: 39, paragraf no: 70, c: 2, s: 788-789, paragraf no: 1290, 1297. Hamidullah, Hz. Peygamber'in doğum tarihi ile ilgili olarak İslâm tarihçileri tarafından ileri sürülen 7 Haziran 569 Cuma, 13 Haziran 569 Perşembe ve 15 Haziran 569 Cumartesi tarihlerine de yer vermiştir. 20 Nisan 571 Pazartesi tarihi ise Astronomi âlimi Mahmud Paşa el-Feleki tarafından Hz. Peygamber'in oğlu İbrahim'in vefatı esnasında meydana gelen güneş tutulmasından hareketle tespit edilmiştir. Bkz: Mustafa Fayda, "Muhammed", Diyanet İslâm Ansiklopedisi (DİA), İstanbul, 2005, c: 30, s: 409.
3. Ahmet Özel, "Mevlid", DİA, Ankara, 2004, c. 29, s. 475.
4. M. Sait Şimşek, "Bid'at", Şamil İslâm Ansiklopedisi, Şamil Yayınevi, İstanbul, 2000, c: 1, s: 315. Bid'at kelimesini "Hz. Peygamber'den sonra ortaya çıkan her şey" şeklinde geniş manada tarif edenler de olmuştur. Bu tarifi benimseyen âlimler, Hz. Peygamber'in bid'atı reddeden hadisleriyle her devirde günlük hayata girmesi zorunlu bulunan yenilikleri bağdaştırmanın yegâne yolu olarak onu bid'at-ı hasene (iyi, güzel bid'at) ve bid'at-ı seyyie (kötü bid'at) olarak ikiye ayırmışlardır. Fakat bid'atı "Sonradan ortaya konan dini görünümümlü yol" şeklinde tarif eden İmam Şâtîbî'nin de isabetle belirttiği gibi, dinî görünümümlü olmayan, dinî olarak telakki edilmeyen hususlar bid'at sayılmaz. Zaten bid'atı dar anlamda tarif eden ulemâ da dinle ilgisi olmayan ve dini bir mahiyeti bulunmayan şeylerin bid'at sayılmayacağını, bu açıdan örf ve âdet türünden olan davranışların bid'at kavramının dışında kalacağını söylemişlerdir ki bizce de doğrusu budur. Bid'at'ın farklı tarifleri ve kapsamı hakkında daha geniş bilgi için bkz: Rahmi Yaran, "Bid'at", DİA, İstanbul, 1992, c: 6, s: 130.
5. Bu konuda bir ayet-i kerime şöyledir: "De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz

ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Resûlünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah fâsıklar topluluğuna hidayete erdirmez." (Tevbe 9/24) Resûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki hiçbiriniz, ben kendisine babasından da, evladından da daha sevgili olmadıkça (kemâliyle) iman etmiş olmaz." (Buhârî, İmân, 7)

6. Buhârî, Enbiyâ 21/48.
7. Ahmed b. Hanbel, 3/153, 241, 4/25.
8. Kalem 68/4.
9. "Ey iman edenler! And olsun ki, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Allah'ın Elçisi en güzel örnektir." (Ahzâb 33/21)